

Kedves testvéreim a Krisztusba vetett hit által!

A református bibliaolvasó kalauz szerinti mai napi ószövetségi ígéről kívánok szólni.

A királyok második könyvének 3. fejezete a királyok könyvének szokásos szerkesztői megjegyzésével indul, vagyis azzal, hogy a király azt tette-e, amit az Úristen jónak lát, vagy az ellenkezőjét, vagyis tiszta istenhite volt-e, illetve milyen vallás gyakorlatát engedte országában és hogyan? Esetünkben nem a jót tette, bár valamennyivel kevésbé, mint szülei, mivel eltávolította a Baal-isten szent oszlopát.

Bűne még így is bűn marad, mivel egyébként gyakorlatilag mégis engedte a Baal-isten imáadását az országban. Ha ezt az ígét a mai harcias keresztyének olvassák, akkor könnyen olyan merész következtetésekre juthat, hogy az íge arra tanít: fel kell lázadni a hitetlen, nem Isten-hívó királyok-vezetők ellen, vagy, hogy nem szabad engedni egy országban a pogányságot, tehát minden nem keresztyént ki kell ebrudalni az országból, vagy megtiltani bármilyen nem keresztyén vallásgyakorlatot, legalábbis el kell határolódni tőlük. Ez az értelmezés ott téved a leginkább, hogy bár az ószövetségi Isten népe egy népcsoport, a zsidó nép volt egy konkrét országgal, az újszövetségi viszont bármilyen népcsoportból való és nincs e földön országa. Az a teológia, ami akkor arról szólt, hogy egy zsidó királynak nagy vétke volt, ha nem egyedül a zsidó vallást engedte az országában, az ma már egy az egyben sehol nem alkalmazható.

Viszont ettől még maga a probléma megvan, hogy Isten népe, vagyis a keresztyének, akik ráadásul valamilyen szinten látható módon, tehát gyülekezeti és úgymond intézményes módon kell, hogy megjelenjenek e világban, hogyan viszonyuljanak a nem keresztyén államrendekhez, vagy a más vallásokhoz. Ellenségek ők? Mennyire lehetünk velük közösségben, mennyire vagyunk alávetettek, miben kell hitvallónak lenni, hol vannak a határok?

Rengeteg bibliai tanítás van erről - többek közt a római levélben – már az első keresztyének számára is, de akár Jézus is a maga életével erre nézve bizonyos tanításokat adott, mutatott. Ma azonban nem ezekről kívánok szólni, hanem arról, hogy általánosságban a mindenkor hívőknek, tehát az ószövetségi időkben a zsidóknak, s ma a keresztyéneknek az őket körülvevő világban élés mindig problémás volt. Az ószövetségi ígét olvasva látjuk, hogy a megalkuvásokból mindig rengeteg baj származott. A próféták egyértelműen jelezték, hogy minden közösködés veszélyes, csak a zéró tolerancia az egyetlen járható út. Elizeus például azt mondta Izráel királyának: Semmi közünk sincs egymáshoz. Csak Júda királya miatt vagyok hajlandó próféciát mondani.

De mi is ez a zéró tolerancia? Hogyan viszonyuljon a hívő ember a nem hívőkhöz? Hogyan viszonyuljon a nem hívő felettesekhez, vagy az őt körülvevő nem keresztyén, vagy pogány kultúrához? És egyáltalán a pluralizmushoz, vagyis ahhoz, hogy politikai sokszínűségben éljenek? Arról nem is szólva, hogy létezhet tiszta keresztyén kultúra?

Amerikában például a mai napig úgy választ rengeteg amerikai állampolgár, hogy meggyőződése: akire végül szavaz, az az Isten embere. Teszik ezt úgy, hogy némelyek az egyik jelöltről gondolják ezt, mások pedig a másiktól.

Egyébként Magyarországon is volt egy ilyen gondolkodásmód, amikor Orbán Viktorról sok keresztyén azt vallotta, hogy ő az Isten embere. Teológiai okokból őt kell választani. Hangsúlyozom, a magyarországi helyzethez képest más országokban ennél sokkal élesebben

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2024. május 26-án

szokott előjönni a probléma, hogy a keresztyénség és a kultúra, vagy akár a politika markánsan egymásnak feszül, vagy éppen épen ellenkezőleg: kéz a kézben járnak. Ugyanakkor a Balog Zoltán püspök-féle botrány miatt nálunk is komoly kérdéssé vált, hogy hol van a határ az egyház és az állam közt, illetve az egyház és a politika közt?

Igehirdetésemben ezért szeretnék tehát most ezzel foglalkozni, hogy lássuk: nincs olyan korszak, olyan hely, olyan kedvezőnek mondható körülmény, ahol ne kellene az Isten-hívőknek, illetve a keresztyéneknek azzal a kérdéssel szembesülni, hogy a között az Isten-országa között, amit Jézus meghirdetett, illetve elhozott, és a között az ország, környezet-világ között, amiben élünk, markáns különbség van. És ez a különbség napi szinten folyamatos konfliktus-helyzeteket teremt. De egyébként is alapvetően elvi kérdést vet fel, hogy mi legyen a helyes lelki beállítottság ehhez a problémához? Egykor a zsidó népet kormányzó királyoknak ki kellett találni valamit ahhoz, hogy ők ne legyenek túl megalkuvók az őket körülvevő pogány királyok és országok közt. De ugyanúgy probléma volt az is, hogy a nép számára mi lehet előírás, mi lehet kötelező, mennyire lehet a vallásgyakorlatot szigorúan szabályozni? És hogy mit jelent a zsidók számára, vagy a zsidó királyok számára a külpolitika? Mit vehetnek át a pogányoktól, milyen szokásokat, szabad-e velük házasodni, és mennyire lehetnek velük együttműködők? Ezek a kérdések az újszövetség népénél is villámgyorsan jelentkezett problémaként, Pál apostol több levelében is foglalkozik komolyan ezzel a témakörrel, egyébként meg Lukács evangélista úgy írja meg evangéliumát, hogy a Római Birodalom olvasóinak szánja írását, amiben eszébe sincs a birodalmat létjogosultságában támadni. Aztán 3 évszázaddal később a Nagy Konstantin által bevezetett keresztyén Európa által ismét a keresztyén teológia lesz a meghatározó ideológia, amelyik igencsak harcias a pogány országok és szokások felé, ugyanakkor például a karácsony tekintetében kénytelen volt engedni. Ennek az volt az oka, hogy a téli napfordulás Napisten ünnep olyan közkedvelt volt a birodalomban, hogy hiába próbálták meg azt eltörölni, gyakorlatilag nem lehetett, így maradt a krisztianizálás, a keresztyéniesítés: legyen akkor a téli napforduló ünnepe ezen túl Krisztus születésének ünnepe, hiszen ő hozott világosságot ennek a világnak! Mi meg azóta is lelkesen ünnepeljük december 25-ét keresztyén ünnepként.

István királyunk gyönyörű alkotmányt dolgozott ki, amiben a keresztyén országlás alkotmánya és annak rendje sok szempontból tündökölni látszott, ugyanakkor az ára is megvolt ennek tűzzel-vassal megteremtett rendnek.

Az Európai Unióval való közösségünk is rengeteg megalkuvást követel, amelyikben a keresztyén értékektől búcsút kell venni, s közben a pogány szokások értékke, sőt normává válnak-váltak, amiket egyre több büntetőjogi felelősségre vonással igyekeznek megkövetelni. Így például már 20 éve Svájcban annak a református lelkésznek levette a palástját az egyháza, aki nem volt hajlandó összeadni egy homoszexuális párt.

Mi tehát akkor a helyzet? Mi az igazság? Hogyan viszonyuljunk keresztyénekként, Isten népeként e világhoz? Hiszen benne élünk, tőle függetlenek teljesen nem lehetünk. Mit kell tennünk hitvallókként?

Az nem kérdés, hogy a minden szinten való elhatárolódás nem jó. Ennek az indoklásához talán elegendő azt mondanom, hogy már Pál apostol is olyan missziót folytatott a pogányok közt, amiben végül mindössze 3 dolgot kért a pogányok közül megtértektől, hogy azokat tartsák tiszteletben, mint zsidó szokást, de az a furcsa, hogy az életében később soha még csak 1 utalást

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2024. május 26-án

sem olvasunk arról, hogy akár csak ezt a 3 dolgot is bevasalta volna a pogányokból lett keresztyéneken. Szóval a világból való kimenekülés nem járható út, a szerzetesi és egyéb ilyen mereven elkülönülő szektás mozgalmak mindig elbuktak, vagy csak nagyon keveseknek kínáltak megoldást. Az ember már csak a nyelvével, vagy a gondolkodásmódjával, de a környezeti adottságaival, vagy történelmi adottságaival része a pogány kultúrának. Nem lehet abból erőszakkal kiszakadni. A merev elkülönülés semmi jóra nem vezet, a vallás nem lesz ettől makulátlanul tiszta. És egyáltalán nincs semmilyen pozitív hatással a pogány környezetre.

Ennek ellenkező gondolkodásmódja az, amelyik nem hajlandó különbséget tenni tisztességgel a pogány gondolkodásmód között és a keresztyén között, és azt mondja: valahol mindenki egyet akar, valahol mindenki hisz, ha máshogy nem, akkor a lelke mélyén, és így semmilyen elhatárolódásnak nincs semmilyen értelme. Ezt a gondolkodásmódot természetesen sohasem igazolta a történelem. Ha a zsidók így gondolkodtak volna, akkor már Jézus idején sem lett volna zsidó nép, már rég beleolvadtak volna a többi pogány nép közé. Ez a gondolkodásmód Jézusban a világ nagy összekötőjét, a legrendesebb embert látja, aki csodálatos szintézissel mutatta meg az igaz emberséget. Jóhiszemű marxistáktól kezdve a kultúrprotestánsokig, vagy éppen a szinkretistákig, tehát a mindenféle vallásokban egyformán hívőkig mindenféle emberek tartoznak ehhez a csoporthoz. Soha nem fogják érteni azt a bibliai mondatot, hogy a sötétség nem fogadta be a világosságot, Jézust. Ők örök jóhiszeműen remélik a pogányok és Isten népe összefogásának előremutató mivoltát. Közülük némelyek egyébként remélik, hogy ebből az összeolvadásból valahogyan végül az egyre tisztább keresztyénség jön ki végeredményül, de mások egyszerűen csak azt gondolják: ugyan mi abban a rossz, ha a keresztyének ezzel a barátkozásukkal és mindent befogadásukkal megszentelik a világot?

A harmadik típus sem ellenséget, sem barátot nem lát a pogány világban, csak egyszerűen különbséget, amit úgy próbál kezelni, hogy megadja Istennek, ami az Istené és a császárnak, ami a császáré. Kettős rend és kettős erkölcs, amit látnak, és ebben igyekeznek tisztességgel élni. Mégis, valahogy már maga az elnevezés is sejteti, hogy a kettős erkölcsiség miatt ebből rengeteg visszaélés származhat. Egyszer sok évtizede Budapesten egy szerzetest sokáig idegesítettek a villamoson, amit ő jámboran sokáig tűrt, aztán egyszer csak felállt, és azt mondta: na, eddig voltam Jézus, most én én leszek. És lehajította a villamosról az őt csúfolókat. Fontosnak tartom megjegyezni: nem az volt a baj, hogy határa volt a szerzetességének, hanem az, hogy kijátszotta a kettős erkölcsöt egymás ellen.

Testvéreim! Azt hiszem, nem kell hosszan ecsetelnem, hogy nagyon nehéz kérdés a nem hívőkkel, vagy más hitbeli meggyőződésűekkel való közösségünk vállalása. Különösen akkor, ha ez a különbség egyben egyfajta politikai, vagy kulturális alávetettségben történik.

Nincs egyértelmű megoldás, séma. Mindig helyzete válogatja, hogy mi a helyes magatartás. Bonhoeffer, a XX. század egyik leghíresebb teológusa például benne volt egy Hitler elleni merényletben. A mai napig vita tárgya keresztyén teológusok közt, hogy ezt jól tette-e, vagy nem. A mai napig.

Amikor a mostani választásnál majd szavazunk, ott is elő fog jönni bennünk a kérdés, hogy mi az Isten akarata? Mondanom sem kell, hogy nem lehet az, hogy az összes keresztyén 1 pártra szavazzon!

Nem juthatunk olyan végső eredményre, ami alapján kimondhatnánk: ez a keresztyén megoldás. Az viszont nem lehet kérdés, hogy van olyan, amikor keresztyénekként azt kell mondanunk együttműködésnél, alávetettségénél, erkölcsi szokásnál, elvárásnál, hogy nem! Ezt nem vállalhatom a Krisztus nevében. Eddig és netovább! Mint ember, minden embertársunkkal együtt közösségben vagyunk, de, mint Isten gyermekei, nem azonos a hitünk minden emberrel. Aki örökké mindenkitől elhatárolódik, az még nem lesz ettől tisztább. De aki életében soha senkinek nem mondott nemet, hiszen Krisztus összeköti őt a másikkal, az valamit nagyon félreértett a keresztyénségből. Maga Jézus mondta: Szükséges, hogy botránkozások essenek!

Záró gondolatul azt szeretném mondani, hogy az első évszázad keresztyénei, ha nem is hibátlanul, de példa értékűen kezelték ezt a helyzetet. Ezt olvassuk róluk: A keresztyéneket sem területi, sem nyelvi szempontból nem lehet megkülönböztetni a többi embertől. Nincsenek olyan városok, ahol lagnának, nincs sajátos életmódjuk. Öltözködés és étkezés tekintetében alkalmazkodnak a vidék szokásaihoz. Mindenben részt vesznek polgárokként, de mindent elviselnek, mint idegenek. Idegenben is otthon vannak, de minden haza idegen számukra. Engedelmeskednek a törvényeknek, de felülmúlják őket. Megalázzák őket és ők tisztelet tanúsítanak. A világba vannak zárva, mint börtönbe, de mégis ők tartják össze a világot. Ami a testnek a lélek, azok a keresztyének a világ számára.

Ámen.